

Ο γάμος του Δία με την Τιτανίδα Θέμιδα, θεά της δικαιοσύνης με την οποία επιβλήθηκε το σύμπαν δικαίου, συνέδεσε τον αρχηγό των θεών με την έλευση του πολιτισμού. Το δικαιο του δυνατού παραμερίστηκε καθώς ο Δίας επενέβαινε και αποκαθιστούσε τα πράγματα, όπου η καταπίεση και η δολιότητα οδηγούσαν στην παρανομία. Ο ίδιος άλλωστε, από θεός που έκανε ό,τι ήθελε επειδή είχε την δύναμη να το κάνει, μεταβλήθηκε σε δικαιο κριτή που κι όταν ακόμα σκεφτόταν να παρανομήσει, τελικά υποχωρούσε. Μπορούσε να αλλάξει καταστάσεις και τουλάχιστον δυο φορές μπήκε στον πειρασμό να το κάνει. Η γυναίκα του, Ήρα, και η κόρη του, Αθηνά, παραδέχτηκαν ότι είχε την δύναμη να αλλάξει την μοίρα των ανθρώπων αλλά του υπενθύμισαν πως δεν ήταν σωστό. Και δεν την άλλαξε. Άλλωστε, ο ίδιος είχε παραχωρήσει στις Μοίρες το δικαίωμα να εξουσιάζουν την διάρκεια της ανθρώπινης ζωής και το πεπρωμένο. Θα ήταν σαν ο ίδιος να πατούσε τον όρκο του. Και ο Δίας είχε μεγάλο πάθος με τον όρκο. Θεοί και άνθρωποι υπάγονταν στην ηθική υποχρέωση να τηρούν τους όρκους τους. Η παράβαση επέφερε φοβερά δεινά.

Η Στύγα, αν και κόρη Τιτάνα, ήταν η πρώτη που συντάχθηκε με τον Δία στην Τιτανομαχία. Ο Δίας την τίμησε ορίζοντας σ' αυτήν και στα νερά της να είναι αφιερωμένος ο πιο φοβερός όρκος των θεών. Για να διαπιστώσει ποιος ανάμεσα σε δυο θεούς έλεγε ψέματα, ο Δίας έστελνε την Ίριδα με ένα χρυσό κανάτι στα μέρη της Στύγας. Η Ίριδα γέμιζε το κανάτι με «το ξακουσμένο κρύο νερό» από την πηγή της Στύγας και το έφερνε στον Όλυμπο. Οι θεοί έχυναν το νερό καθένας με την σειρά του κι ορκίζονταν. Αυτός που είχε πει ψέματα, έπεφτε ξερός για έναν ολόκληρο χρόνο. Κι όταν τέλειωνε ο χρόνος, ο ψεύτης απομονωνόταν από τους άλλους θεούς για άλλα εννέα χρόνια κι ούτε στα συμπόσια συμμετείχε ούτε στα συμβούλια.

Άγαλμα του Όρκου Δία υπήρχε στην Ολυμπία (έναν από τους κύριους τόπους λατρείας του Δία, εκεί όπου είχε στηθεί το φιλοτεχνημένο από τον Φειδία χρυσελεφάντινο άγαλμα) και σ' αυτό ορκίζονταν οι αθλητές που μετείχαν στους Ολυμπιακούς αγώνες ότι θα τηρήσουν τους κανονισμούς. Όποιος παρέβαινε τον όρκο (συνήθως δωροδοκώντας άλλον αθλητή να χάσει), πλήρωνε βαρύτατο πρόστιμο, τα χρήματα του οποίου πήγαιναν στην δημιουργία ενός αγάλματος του Δία. Το έστηναν στην είσοδο του σταδίου και στο βάθρο του έγραφαν ποιος αθλητής ποιας πόλης ήταν ο παραβάτης. Με το ξεφωνητό αυτό, και οι ίδιες οι πόλεις φρόντιζαν να αποτρέπουν την δωροδοκία. Η πρώτη παράβαση διαπιστώθηκε το 388 π.Χ. Η επόμενη 56 χρόνια αργότερα, το 332 π.Χ. Συνολικά, ως τη ρωμαϊκή εποχή οπότε η εξαγορά πήρε μορφή επιδημίας, μόλις 16 παραβάσεις διαπιστώθηκαν. Τόσα είναι και τα βάθρα των «Ζανών» (Ζάνες, ως πληθυντικός του Ζεους), των με πρόστιμα φιλοτεχνημένων αγαλμάτων του Δία που βρέθηκαν στην Ολυμπία.

(τελευταία επεξεργασία, 17 Νοεμβρίου 2020)